

תפלת משה רבינו שיהיה מלך המשיח על מפלת היוונים שביקשו למנוע את הגאולה!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

ניסן, ועל ידי זה שילם הקב"ה שכרו לכ"ה בכסליו שנתחנך בו המקדש בימי החשמונאים. (ג) שהתפלל על נס חנוכה: "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה".

הקשר בין משה רבינו לנס חנוכה

מעשה ראוי להתבונן מדוע נכנס משה רבינו אדון כל הנביאים, להתפלל דוקא על נצחון החשמונאים ונס הדלקת המנורה בחנוכה, הגם שברור שבהיותו רעיא מהימנא התפלל על כל מה שנעשה לישראל עד אחרית הימים, אולם כאן בחנוכה מצינו כמה רמזים על כך, וראוי לבאר הקשר הפנימי בין משה רבינו לנצחון של החשמונאים על היוונים.

והנה במאמר הקודם ביארנו הענין בזה, על פי מה שמצינו שהיוונים ביקשו לעקור את התורה מישראל, כמו שאנו אומרים בתפלת "על הנסים" - "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", על כן דוקא משה רבינו שמסר תורה לישראל ככתוב (דברים לג ז): "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", התפלל שיתגברו החשמונאים על היוונים שלא יצליחו להשכיח תורה מישראל.

וכבר האריך ה"בני יששכר" (כסלו-טבת מאמר ב) לבאר מה שטימאו היוונים כל השמנים שבהיכל, כי בהיותם שואפים להשכיח תורה מישראל, לא רצו שידליקו בטהרה את המנורה שרומזת על אור תורה כמבואר בגמרא (ב"ב כה:): "הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום".

אולם הקב"ה עשה להם נס דוקא בהדלקת המנורה, כדי להאיר להם אור תורה בבחינת: "הרוצה שיחכים ידרים", ולפי האמור מבואר הטעם שצוה הקב"ה למשה רבינו נותן התורה, לעשות הכנה לקראת נס חנוכה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך", כדי שיוזכו החשמונאים להדליק בדרך נס את המנורה בשמן טהור, ולהאיר בכך את אור התורה לישראל. במאמר זה לכבוד חנוכה ברצוננו לבאר בעזרת החונן לאדם דעת ביתר שאת, על הקשר הפנימי בין משה רבינו לנס חנוכה.

אליך שמן זית זך כתית למאור, רמז לחנוכה שמן זית מצוה מן המובחר".

הרי לנו דברים ברורים שהקב"ה ביקש ממשה רבינו: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד", שיעשה הכנה לקראת נס חנוכה שהיה בשמן זית.

ויש לומר כי מזה למד משה רבינו להתפלל על נצחון החשמונאים: "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה", התפלל כאן על שני דברים: "ברך ה' חילו", על נצחון המלחמה על ידי החיילים של החשמונאים, "ופועל ידיו תרצה", על הנס של הדלקת המנורה בפועל ידיו של החשמונאים שהדליקו נרות בבית המקדש.

יומתק לפרש מה שאמרו חכמינו ז"ל בגמרא: "וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול", רמזו בזה כי מה שזכו החשמונאים לנס הגדול שמצאו פך אחד של שמן טהור, הוא משום שפך זה היה מונח "בחותמו של כהן גדול", הוא משה רבינו שהיה כהן גדול כמבואר בגמרא (זבחים קא:): "משה רבינו כהן גדול וחולק בקדשי שמים היה".

הערנו על מה שמצינו עוד קשר נפלא בין משה רבינו לנס חנוכה, על פי מאמרם במדרש (ילקוט שמעוני מלכים א רמז קפד), כי משה רבינו גמר מלאכת המשכן בכ"ה בכסליו, אולם במצות ה' לא העמידו רק בראש חודש ניסן, ובזכות זה שילם הקב"ה ליום כ"ה בכסליו שכרו, שחינוכו בו את ההיכל בימי החשמונאים בהדלקת המנורה, הרי לנו שסיבב הקב"ה שנגמרה מלאכת המשכן דוקא בכ"ה בכסלו על ידי משה, כדי שיעשה בזה הכנה לקראת נס חנוכה בימי החשמונאים.

היוצא לנו מכל זה כי בג' דברים מצינו שעשה משה רבינו הכנה לנס חנוכה, (א) במה שצוהו הקב"ה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך", אשר כפי שלמדנו מדברי הרוקח רמז לו הקב"ה בכך על נס חנוכה בשמן זית. (ב) שהשלים את מלאכת המשכן בכ"ה בכסליו, אולם לא העמידו על ראש חודש

במאמר שעבר עמדנו על מה שמצינו בתורה הקדושה, כי משה רבינו ע"ה רעיא מיהימנא התפלל על הנצחון של החשמונאים הכהנים משבטו שבט לוי, כפי שהזכיר בתוך הברכות שבירך את שבט לוי אמר (דברים לג יא):

"ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה, מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומו". ופירש רש"י: "ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם עובדי כוכבים והתפלל עליהם, לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר בך ה' חילו ופועל ידיו תרצה".

ענין זה מקורו במדרש רבה (ב"ר צט ב) אשר מבואר שם, כי הנצחון הגדול של החשמונאים שהיו מעטים כנגד היוונים שהיו רבים, לא היה אלא בזכות תפלתו של משה רבינו:

"לוי כנגד מלכות יון, זה שבט שלישי וזו מלכות שלישיה, זה אותיותיו משולשין וזו אותיותיה משולשין... אלו מרובים באוכלסין ואלו מועטין באוכלסין, באו מרובים ונפלו ביד מועטין, באיזו זכות מברכתו של משה שאמר מחץ מתנים קמיו, ביד מי מלכות יון נופלת, ביד בני חשמונאי שהם משל לוי".

"ויקחו אליך שמן זית זך"

הוספנו על כך כי לא רק הנצחון של החשמונאים על היוונים קשור לתפלתו של משה רבינו, אלא גם נס הדלקת המנורה בפך אחד של שמן טהור קשור אליו, כמו שרמז לו הקב"ה בפרשת תצוה כאשר אמר לו (שמות כז כ): "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד", וכתב על זה "הרוקח" (סימן רכה):

"בפרשת אמור אל הכהנים התחיל שבת ורגלים, פסח, עצרת, ראש השנה ויום הכיפורים, סוכות, (ויקרא כג מד) וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, וסימין ליה (פרשת תצוה) ויקחו

נעשה נס בחנוכה כי אז נתגלה אור הגנוז, ופעם אחת שמעתי ממנו, שבכל חנוכה בשעת הדלקת נרות נתגלה אור הגנוז והוא אור של משיח".

חנוכה חינוך והרגל על הגאולה העתידה

על פי האמור מפרש ה"בני יששכר" (שם אות ח):

"על כן קראו לימים האלו חנוכה, שהוא חינוך והרגל על לעתיד גאולה עתידה, שאז יתגלה לנו האור הגנוז בשלימות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (חגיגה יב). וגנוזו לצדיקים לעתיד לבוא... והנה זה יהיה אחר שתשלם הגלות החל הזה מלכות רביעית.

והנה עוד בהשלמת מלכות יון מלכות שלישית, האיר לנו השם יתברך במעט קט מן האור שהוא אחר שנפסקה הנבואה, בכדי שיעמוד לנו האור שהוא בגלות החל הזה במקום נבואה, כי האור הזה אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו, על כן נקרא נר חנוכה, נר חינוך והרגל לאור עולם בגאולה העתידה שיתגלה אור הגנוז".

אור החיים הקדוש: משה רבינו עתיד להיות
מלך המשיח שיגאל את ישראל רק בזכות עסק התורה
מלכות יון ביקשו להשכיח תורה מישראל,
כדי למנוע את הגאולה העתידה מישראל על ידי משה רבינו
דוקא משה רבינו שעתידי להיות מלך המשיח,
התפלל על החשמונאים: "ברוך ה' חילו ופועל ידיו תרצה"
הקב"ה גילה בחנוכה את האור הגנוז מהגאולה העתידה,
היפך היוונים שביקשו למנוע את הגאולה העתידה

"איתא במנהגים שיש להדליק בשבת קודש ל"ו נרות, כנגד ל"ו שעות ששימש אור הראשון [בששת ימי בראשית]... אמר מורי [הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע], שהוא האור של ל"ו מסכתות שבש"ס והוא ל"ו נרות דחנוכה, ופעם אחד אמר שהאור נגזר בל"ו מסכתות, ועל כן

בליל שבת ושתיים עשרה בשבת, והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו".

עוד מביא ה"בני יששכר" ראייה לכך, מדברי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע כפי שהביא תלמידו בשמו בספר "מדרש פנחס" (אות א):

גילוי אור הגנוז של הגאולה העתידה בחנוכה

ידוע ומפורסם מה שגילה לנו מאורו של עולם הגה"ק בעל "בני יששכר" (כסלו-טבת מאמר ב אות ח) בראיות ברורות, כי שורש נס חנוכה היה מהאור הגדול שנברא ביום ראשון לבריאת העולם ונגנז אחר כך, כמבואר בגמרא (חגיגה יב):

"אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן שנאמר וימנע מרשעים אורם, ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לבא שנאמר וירא אלקים את האור כי טוב".

ענין זה שבחנוכה נתגלה האור הגנוז מוכיח ה"בני יששכר", מדברי אחד מבעלי התוספות המקובל האלקי רבי אלעזר מגרמיזא בעל "הרוקח" (סימן רכה), שכתב כי חכמינו ז"ל תקנו להדליק בחנוכה ל"ו נרות כנגד אור הראשון ששימש לאדם הראשון ל"ו שעות, כמבואר בירושלמי (ברכות פ"ח ה"ה): "שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון, שתיים עשרה בערב שבת ושתיים עשרה

בדרך זו הוא מפרש (שם אות טז) דברי נעים זמירות ישראל (תהלים קלב טז): **"וכהניו אלביש ישע"**, היא הישועה של נצחון המלחמה על ידי הכהנים החשמונאים, **"וחסידיה רנן ירננו"**, הם כלל ישראל שקבעו ימי חנוכה בהלל והודאה, **"שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי"**, שנתגלה בו האור הגנוז שהוא חינוך לגאולה העתידה על ידי משיח צדקנו.

אלא שעתה ראוי להתבונן, הלא ידוע שישנן ארבע גלויות בכל מדי יון אדום, נמצא לפי זה כי גלות יון היא רק הגלות השלישית, הנה כי כן מדוע גילה הקב"ה לישראל בנצחון של החשמונאים על היוונים את האור הגנוז שהוא האור של מלך המשיח, ועשה בכך חינוך והרגל לקראת הגאולה העתידה מגלות אדום, מה ענין גלות יון שהיא הגלות השלישית לגאולה העתידה מגלות אדום.

נס חנוכה בימי מתתיהו

שהוא אותיות מתת יהו

ונראה לבאר הענין בזה, על פי מה שכתב ה"בני יששכר" (כסלו-טבת מאמר ד אות יא) לבאר מה שנזכר בנוסח "על הנסים" שהנס היה **"בימי מתתיהו"**, והנה כלל גדול הוא ששום דבר אינו במקרה אלא הכל בהשגחה פרטית, לפי זה צריך ביאור מה שנעשה הנס דוקא בימי **מתתיהו**.

וביאר בדברי קדשו על פי מה שכתב ה"מגלה עמוקות" ואתחנן (אופן מח) בשם הזוהר חדש: **"איתברדן ישראל לד' רוחות לקביל ד' גלויות, אות חד בגלותא עמהון, בבבל אות י, במדי אות ה, ביון אות ו, באדום אות ה' אחרונה"**. פירוש: **"נתפזרו ישראל לד' רוחות כנגד ד' גלויות, אות אחת בגלות עמהם, בבבל אות י, במדי אות ה, ביון אות ו, באדום אות ה' אחרונה"**.

ענין זה מבואר ב"לקוטי תורה" לרבינו האריז"ל (ריש פרשת כי תצא), כי ארבע הגלויות: **בבל, מדי, יון, אדום**, מתנגדות לד' אותיות השם הוי"ה ברוך הוא, כל גלות כנגד אות אחת, גלות **בבל** כנגד אות י, גלות **מדי** כנגד ה' ראשונה, גלות **מדי** כנגד אות ו, גלות **אדום** כנגד ה' אחרונה.

נמצא לפי זה שכאשר נגאלו ישראל מגלות **בבל** יצאה אות י מן הגלות, וכאשר נגאלו מגלות **מדי** יצאה אות ה' מן הגלות, וכאשר נגאלו מגלות **יון** בימי החשמונאים יצאה אות ו' מן הגלות, וכאשר יגאלו ישראל מגלות הרביעית גלות **אדום**, תצא אות ה' אחרונה מן הגלות ואז יהיה השם שלם והכסא שלם.

לפי זה אומר ה"בני יששכר" מבואר היטב מה שסיבב הקב"ה שהנס היה **בימי מתתיהו**, כדי לרמז בכך שעל ידי הגאולה מגלות יון זכינו שגם אות ו' מהשם הוי"ה יצאה מן גלות, וזהו הרמז בשם **מתתיהו** שהוא אותיות **מתת-יהו**, כלומר הקב"ה נתן לישראל מתנת ג' אותיות **יהו** שנשלמו בגאולה מגלות יון עכדה"ק.

כל זמן שהגלות קיים אין השם שלם

והנה מקרא מלא דיבר הכתוב בסוף פרשת בשלח (שמות טז ז): **"כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור"**, ופירש רש"י: **"נשבט הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם"**. מבואר מזה כי כל זמן שעמלק קיים אין שמו של הקב"ה שלם, כי חסרות אותיות ו"ה מהשם ונשאר רק שם י"ה. ויש לומר שענין זה רמז במלת **גאולה** שהיא אותיות **גאל ו"ה**, כי כשיושלמו גם אותיות ו"ה נזכה לגאולה שלימה.

נמצא לפי זה כי כאשר נגאלו ישראל מגלות מדי בנס פורים, אשר אז יצאה ה' ראשונה מהשם הוי"ה מהגלות ונשלם רק מחצית השם **י"ה**, אות י בגאולה מגלות בבל ואות ה' בגאולה מגלות מדי, עדיין אין מזה הוכחה שנזכה לגאולה העתידה גם מגלות אדום, שהרי אז מכל ד' אותיות הוי"ה נשלם רק מחצית השם **י"ה**, והרי זה בבחינת: **"כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק"**, שכל זמן ששמו של עמלק קיים שולט רק מחצית השם.

יומתק לפרש בזה במגילה (אסתר ה ג): **"ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך"**, על פי המבואר במדרש (אסתר רבה ג י) כי סתם **"מלך"** במגילת אסתר רומז גם על הקב"ה, וזהו שאמר המלך העליון הקב"ה לאסתר המלכה, שנשלחה בהשגחה פרטית להוציא את ישראל מגלות מדי: **"עד חצי המלכות וינתן לך"**, שתזכה להוציא מגלות מדי רק מחצית השם **י"ה** שהוא בבחינת **"חצי המלכות"**. ולכן נקרא מרדכי בכל המגילה: **"מרדכי היהודי"**, כי **יהודי** הוא אותיות **יוד ה"י** שנשלמו בגאולה מגלות מדי.

אולם אחרי שנגאלו ישראל מגלות השלישית גלות יון, אשר אז זכו להוציא מהגלות גם את האות השלישית אות ו' מהשם הוי"ה בבחינת **מתתיהו** - **מתת יהו**, הרי יש כאן הוכחה ברורה שהקב"ה פועל להשלים את השם, שלא ישאר רק מחציתו **י"ה** בבחינת: **"כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק"**, אלא שיושלם בכל ד' אותיותיו בגאולה השלימה מגלות אדום.

חדש (פר' בראשית יב) שהגאולה העתידה תהיה על ידי משה רבינו, אבל רק בתנאי שיעסקו ישראל בתורה שניתנה למשה בסיני, והנה הדברים בתרגום ללשון קודש:

"רבי יוסי בן חלפתא ישב לפני רבי יצחק, אמר לו שמא שמע מר מדוע נתארך כל כך ימי המשיח בגלות זו. אמר לו רבי יצחק, כך שמעתי מרב המנונא סבא, שלש גלויות גלו ישראל ונגאלו מהן בזכות הג' אבות, אבל מגלות הרביעית יגאלו ישראל בזכות משה."

בא ואראה לך, שלא גלו ישראל אלא על ביטול תורה, שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורתך, אמר הקב"ה, בגלויות הראשונות חזרו בזכות אברהם יצחק ויעקב, עכשיו הם חטאו בתורה שנתתי למשה, כשישובו ויעסקו בתורתך, בזכות משה אני גואלם."

לפי זה אומר ה"אור החיים" הקדוש: **"ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה"**. וזהו רמז הכתוב: **"ואתה תצוה את בני ישראל"**, אתה משה עתיד להתחבר עם בני ישראל בגאולה העתידה ויהיה **"תצוה"** מלשון צוואת והתחברות.

אבל התנאי לכך הוא: **"ויקחו אליך שמן זית זך"**, שיעסקו בתורה הנמשלה לשמן המאיר לעולם זך בלי שמרים, דהיינו תורה לשמה ולא על מנת לקנטר או לשם כבוד. ואמר עוד: **"כתית למאור"**, שצריך לכתת גופם וכוחם כמו

בני יששכר: ד' גלויות בבל מדי יון אדום

כנגד ד' אותיות הוי"ה, ובגאולת יון יצאה אות ו' מהגלות

נס חנוכה "בימי מתתיהו" - מתתיהו היא אותיות מתת יהו, לרמז שבגלות יון נשלמו אותיות יהו

"כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק"

כל זמן שעמלק קיים אין השם שלם כי חסרות אותיות ו"ה

גילוי ג' אותיות יהו בחנוכה הוא הוכחה, שהקב"ה פועל להשלים את השם בד' אותיותיו בגאולה העתידה

שדרשו חז"ל (ברכות סג): על הכתוב (במדבר יט יד): **"זאת התורה אדם כי ימות באהל"**, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה עכדה"ק.

ואל תתפלא כי מכאן משמע שמשה רבינו יגאל את ישראל לעתיד לבוא, והרי כבר נתבאר כי דוד המלך עצמו יהיה מלך המשיח, ואיך שלא יהיה ברור שמלך המשיח יהיה משבט יהודה מזרעו של דוד המלך. כבר הרגיש בזה ה"אור החיים" הקדוש פרשת ויחי (בראשית מט י ד"ה יש), ותיירך כי נשמת משיח כלולה מנשמת משה רבינו ומנשמת דוד המלך, וזה לשון קדשו:

"הלא ידעת דברי הזוהר הקדוש (פרשת משפטים קס), כי משה הוא הגואל אשר גאל את אבותינו, הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם דכתיב (קהלת א ט) מה ש'היה הוא שיהיה ראשי תיבות משה. ולא יקשה בעיניך דבר זה באומרך, הלא מלך המשיח משבט יהודה מזרעו של דוד המלך ע"ה... יש לך לדעת כי בחינת נשמת משה ע"ה היא כלולה מ"ב שבטי ישראל, כי כל הס' ריבוא היו ענפים ע"ה וענף שבטו של דוד במשה הוא... ולעתיד לבוא תתגלה בעולם שורש המלכות שבמשה, שהוא עצמו מלך המשיח והוא דוד והוא ינון ושילה".

"להשכיחם תורתך" כדי למנוע את הגאולה

מעתה נוכל להבין מחשבתם הרעה של היוונים, אשר חשבו למנוע מישראל את הגאולה העתידה על ידי משה רבינו ע"ה, כי כאשר השכילו להבין שבגאולה מגלות יון תצא גם אות ו' מן הגלות, אשר על ידי זה יושלם רוב מהשם הוי"ה שעיקרו ג' אותיות הראשונות, ועל ידי זה יזכו אחר כך להוציא גם ה' אחרונה מגלות אדום אשר אז תהיה הגאולה שלימה.

על כן נתחכמו היוונים בגודל רשעתם להשכיח תורה מישראל, כמו שתקנו בנוסח "על הנסים" - **"כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך"**, ועל ידי זה חשבו למנוע את הגאולה מישראל, שהרי כבר למדנו כי **"אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה"**.

בדרך זו נשכיל להבין ביתר שאת מה שטימאו כל השמנים שבהיכל, כי מאחר שהדלקת המנורה רומזת על אור תורה בבחינת: **"הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום"**, הנה טימאו כל השמנים שבהיכל כדי להשכיח תורה מישראל, ועל ידי זה לא יבוא משה לגאול את ישראל בגאולה העתידה, כי אינו חפץ לגאול עם הבטלנים מן התורה.

ועתה בא וראה איך שהקדים הקב"ה רפואה למכה, במה שאמר למשה רבינו שעתידי להיות מלך המשיח: **"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך"**, וכבר הבאנו בשם "הרוקח" שרמז לו הקב"ה בכך על נס חנוכה, ולפי האמור הכוונה בזה כמו שפירש ב"אור החיים" הקדוש, שרמז לו הקב"ה שיתחבר עם ישראל בגאולה העתידה, ולא כמו שחשבו היוונים למנוע את הגאולה מישראל.

ועל זה רמז הקב"ה למשה שעתידי להיות מלך המשיח, שיעשה הכנה לנס חנוכה: **"ויקחו אליך שמן זית זך"**, שיזכו החשמונאים משבטו שבט לוי להדליק את המנורה בטהרה, ועל ידי זה יזכו לאור תורה בבחינת: **"הרוצה להחכים ידרים"**, אשר אז יוכל משה רבינו נותן התורה לגאול עם שאינם בטלנים מן התורה אלא עוסקים בתורה.

ויש להוסיף כי מטעם זה צוה הקב"ה להדליק המנורה עם **"שמן זית זך"** שרומז על ביטול שכחת התורה, כמו ששינו בגמרא (הרויות יג): **"כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה"**. וזהו שאמר הקב"ה למשה: **"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך"**, כדי לבטל שכחת התורה שביקשו היוונים להשכיח תורה מישראל, **"כתית למאור להעלות נר תמיד"**, כדי שיזכו להעלות **"נר תמיד"** שלא תישכח תורה מישראל.

על פי האמור הרווחנו להבין, מה שגילה הקב"ה לישראל בנס חנוכה את האור הגנוז שיתגלה לעתיד לבוא, כי היות שהיוונים ביקשו להשכיח תורה מישראל, כדי למנוע את הגאולה העתידה שתהיה רק בזכות עסק התורה, על כן כאשר מסרו החשמונאים את נפשם להדליק את המנורה בטהרה כדי להמשיך אור תורה לישראל, גילה להם הקב"ה את האור הגנוז שיתגלה בגאולה עתידה, להראות להם שאכן הצליחו במשימתם לקרב את הגאולה העתידה.

הנה כי כן יאיר לנו להבין מה שהתפלל משה רבינו על הנצחון של החשמונאים משבט לוי: **"ברוך ה' חילו ופועל ידיו תרצה"**, כי היות שהיוונים עמדו על ישראל **"להשכיחם תורתך"** כדי למנוע גאולתם על ידי משה רבינו בגלות הרביעית, על כן התפלל דוקא משה רבינו שעתידי להיות מלך המשיח על החשמונאים, שיזכו לנצח את היוונים ולהדליק את השמן בטהרה, כדי שלא תשכח תורה מישראל ועל ידי זה יבוא משה רבינו יגאל את ישראל העוסקים בתורה במהרה בימינו אמן.